

Özellikle Özbekistan'da Olmak Üzere Orta Asya'da jeopolitik Çatışma Artıyor

Bugün dünyanın büyük sömürgeci güçlerinin dikkatleri Orta Asya üzerinde yoğunlaşmıştır. Ukrayna bataklığına saplanan Rusya, uluslararası itibarını kaybetti, iddia edilen askeri gücünün sandığı gibi olmadığı ortaya çıktı ve sanki savunmasız durumu bize yaralı bir ayıyı hatırlatıyormuşçasına ekonomik abluka durumuna düştü. Orman kanunlarına göre yırtıcı hayvanlardan biri yaralandığında ve kendi bölgesini savunamayacak duruma düştüğünde, diğer yırtıcı hayvanlar bu yaralının bölgesini ele geçirmek için birbirleriyle savaşmaya başlar. İşte küresel kapitalist sistem de orman kanunlarına dayandığından dolayı Orta Asya'yı kendi mülkü sayan Rusya'nın zayıflamasının ardından dünyanın büyük ülkelerinin tamamı bu bölgedeki en büyük paylarını almaya çalışıyorlar. Böyle bir jeopolitik mücadelenin en büyük oyuncusu olan Amerika, ana rakibin bizzat kendisidir; çünkü Rusya'yı Ukrayna savaşına sokmayı başaran, Avrupa Birliği'ni kendi politikasını izlemeye ve düşmanı karşısında kendi yanında olmaya zorlayan Amerika'dır. Bu nedenle Avrupa Birliği'nin, Amerika ile ortak çıkarlar çerçevesinde Orta Asya'da çatışma fırsatı bulduğunu söyleyebiliriz.

Öte yandan büyük ekonomik hedefleri olan Çin de bu uygun durumdan yararlanmak istiyor. Rusya ise Orta Asya'yı kendisine bağlayan ilişkileri korumak için her türlü aracı kullanıyor; çünkü büyük bir güç olarak varlığını sürdürmesi Orta Asya ile yakından bağlantılı olup bu onun için bir ölüm kalım meselesidir; zira dünyanın başka hiçbir yerinde bu bölge kadar güçlü bir nüfuzu yoktur. Orta Asya'yı ele geçirmek isteyen büyük ülkeler, Özbekistan üzerinden bu bölgeyi tamamen kendi nüfuz alanlarına dahil edebileceğini çok iyi biliyorlar; zira Özbekistan'ı kazanmak Orta Asya'yı kazanmak anlamına geldiğinden dolayı o, bölgenin kalbi mesabesinde. Zira onun stratejik konumu, nüfusu, göz alıcı zenginliği ve diğer faktörler büyük sömürgeci güçlerin dikkatini çekmektedir. Bu nedenle kendileri için ana hedef olarak Özbekistan'ı belirlediler.

Amerika'nın Orta Asya, özellikle de Özbekistan mücadelesindeki politikasından bahsedecek olursak; Amerika bu konuda elinden geleni yapmakla birlikte tıpkı Ukrayna'nın durumunda olduğu gibi Avrupa Birliği'ni kullanıyor. Çünkü Amerika'nın, bölgede büyük nüfuz sahibi olan Rusya'ya ve nüfuzunu genişleten Çin'e tek başına karşı koyması imkansızdır. Amerika'nın attığı adımlara gelince; ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken'in Özbekistan'ı ziyareti bu adımların en öne çıkanlarından biridir; çünkü bu kadar üst düzey bir Amerikalı yetkili önemsiz bir mesele için gelmez ki bu, pratik olarak da teyit edilmiş oldu. Nitekim 28 Şubat'ta Orta Asya'yı ziyaret eden Blinken, bölgedeki beş ülkenin dışişleri bakanlarının katılımıyla "S5+1" formatında bir toplantı gerçekleştirdi. Daha sonra Taşkent'e gelerek Cumhurbaşkanı Mirziyoyev ile görüştü. Nitekim ziyareti sırasında Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin Orta Asya ülkeleri için doğrudan bir tehdit oluşturduğunu ve savaşın bölgeyi olumsuz etkilediğini vurguladı, Kremlin'in saldırgan dış politikasını kınadı ve Rus propagandasına karşı medyanın liberalleştirilmesi gerektiğini söyledi... Ayrıca Rusya'ya yönelik devam eden ekonomik yaptırımlar nedeniyle ülkede oluşan zararın karşılanacağını dile getirdi. Kısacası Blinken'in ziyaretinin asıl amacının Rusya'nın Özbekistan'daki nüfuzunu zayıflatmak olduğu gayet açıktır. Bu ise özellikle Mirziyoyev'in Blinken'in ziyaretinden iki hafta sonra Surhanderya iline yaptığı ziyareti sırasında onunla görüşmenin en önemli noktasını açıklamış olmasından açıkça anlaşılmaktadır. Yine o vakit Mirziyoyev, büyük ülkeler benden tarafsız olmayı bırakıp taraf seçmemi istiyor dedi. Görünen o ki Blinken ona, Rusya'yı terk etmesi halinde onu kanatları altına alacağına dair söz vermiştir; eğer bunu yaparsa Ukrayna'yı koruduğu gibi Özbekistan'ı da koruyacaktır. Ancak Mirziyoyev'in yaptığı açıklamalara bakılacak olursa, Blinken'e, şimdi değil yanıtını vermiştir. Çünkü şu anda çok yönlü politikaya benzer bir politika izliyor ve Rusya'ya açıkça karşı çıkmaya cesaret edemiyor.

Amerika, Özbekistan'daki nüfuzunu artırmak için Türkiye'nin liderlik ettiği "Türk Devletleri Örgütü" olan "S5+1" yoluyla siyasi olarak çalışıyor. Ayrıca Afganistan'dan ayrıldıktan sonra oradaki kontrolünü kaybetmemek için Özbekistan'ı bölgenin ana arabulucusu yaptı. Nitekim Blinken, ziyareti sırasında verdiği röportajda Taliban'la diyalogun sürdürülmesinde Özbekistan'ın

özel bir role sahip olduğunu söyledi. Bu nedenle Taliban temsilcileriyle görüşmeler ağırlıklı olarak Özbekistan'da yapılıyor. Bu ve diğer durumlardan, Mirziyoyev'in Özbekistan'ı bölgede lider ülke yapma arzusunun Amerika'nın arzusuyla örtüştüğü açığa çıkıyor; çünkü Amerika, Özbekistan'ı bölgenin lider ülkesi haline getirerek etkisini Orta Asya'ya yayacaktır. Mirziyoyev ise bölgede liderlik üstlenerek kendisini takip eden diğer ülkelere liderlik etme rolünü üstlenmiş olacaktır.

Şu anda Amerika ekonomik açıdan, "Termez-Mezar-i Şerif-Kabil-Peşaver" demiryolu projesi, Özbekistan'ın Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliğinin kabul edilmesi ve Dünya Bankası aracılığıyla kredi ve yatırımlar gibi konularda çalışıyor. Örneğin Avrasya İstikrar ve Kalkınma Fonu (ESDF) tarafından yayınlanan, uluslararası kuruluşlar ve kalkınma ajanslarının Avrasya bölgesi ülkelerine sağladığı mali yardım miktarı analizine göre, son 15 yılda en çok yardım alan ülke Özbekistan oldu. Zira Özbekistan'a toplam 20,9 milyar Dolar tahsis edildi (bunun 15,4 milyar doları yatırım kredileridir). Bu fonların yüzde 80'i ise Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası, Uluslararası Para Fonu ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası tarafından sağlanacaktır. Bu yardımların büyük kısmı Mirziyoyev'in Cumhurbaşkanlığı sırasında (2016'dan beri) alınmıştır. Özellikle 2017'de hükümetin borcu 11,6 milyar Dolara ulaştı ancak 1 Ocak 2023 itibarıyla 29,2 milyar Dolar, yani GSYİH'nin yüzde 36,4'ü kadar oldu. Dolayısıyla sadece beş yıl içinde borç, 17,6 milyar Dolara çıktı. 2017 yılından bu yana doğrudan yabancı yatırımların hacmi (3,3 milyar dolar) 2,5 kat (8,6 milyar Dolar) artış gösterdi. Kuşkusuz bu ekonomik desteğin artması Özbekistan'ın Batı'ya, özellikle de Amerika'ya olan bağımlılığını arttırmaktadır. Çünkü bu uluslararası finans kuruluşları Amerika'nın nüfuzu altında olduğundan dolayı zayıf ülkeleri köleleştirmek için silah olarak kullanılıyorlar. Ayrıca Amerika, uluslararası finans kuruluşlarının yanı sıra kendisine tabi veya ajan olan devletlerden de yararlanmaktadır. Örneğin Singapur Cumhurbaşkanı ve Katar Emiri ilk kez Haziran başında Özbekistan'ı ziyaret etti. Bu ziyaretler sırasında ise çok sayıda yatırım anlaşmaları imzalandı.

Amerika konumunu sadece politik ve ekonomik olarak değil, ekonomik ve eğitim programlarıyla da güçlendiriyor. Yukarıda bahsi geçen mali yardım ve kredilerin arkasında, ülkemizde Batılı demokrasinin gelişmesi için Özbek hükümetine dayatılan koşullar yatmakta ve bunlar arasında toplumsal cinsiyet eşitliği, özellikle kadın ve çocuklar olmak üzere insan haklarının korunması, medya özgürlüğünün sağlanması ve "terörizm ve aşırıcılıkla" (İslam ve Müslümanlarla) mücadele yer almaktadır. Özbekistan'da geçtiğimiz günlerde yapılan anayasa değişikliği referandumunda Amerika'yı ve Batı'yı memnun etmek için anayasanın yeni versiyonunda demokratik ilkeler güçlendirilmiştir. Aile içi şiddetin kanunda ayrı bir suç olarak yer almasının amacı da işte budur. Ayrıca ülkemizde toplumsal cinsiyet eşitliği konusu geniş çapta tartışılıp aktif olarak propagandası yapıldığı gibi bu konuda Batılı ülkelerle olan diyalogların sayısı da artıyor. Özbekistan Cumhurbaşkanlığı İdaresi İletişim ve Bilgi Politikası Bölüm Başkanı (şu anda Devlet Başkanının Birinci Yardımcısı) Saida Mirziyoyeva, Mart ayının sonunda Amerika'ya gitti ve ABD Başkan Yardımcısı ve Başkanlık Yönetimi Cinsiyet Politikası Konseyi Direktörü Jennifer Klein ve Başkanın Özel Asistanı ve Rusya ve Orta Asya İşlerinden Sorumlu Kıdemli Direktör Nicholas Berliner ile Beyaz Saray'da bir toplantı gerçekleştirdi. Ana konunun kadınların cinsel şiddetten korunması ve bunun önlenmesi için Özbekistan'da yapılan çalışmalar olduğunu belirten Klein, bu konuda pratik yardım sağlamayı teklif etti. Daha önce de 7 Şubat 2023 tarihinde yürürlüğe giren "Özbekistan Cumhuriyeti İnsan Hakları Alanında Milli Eğitim Programının Onaylanması" hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ilan edilmişti. İşte bu tür toplantılar, yasalar ve kararlar, ülkemizde Amerika'nın nüfuzunu yaymaya ve yozlaşmış demokrasinin köklerini güçlendirmeye çalışıyor...

Avrupa Birliği'nin ise Orta Asya'da Amerika ile ortak çıkarı vardır; bu da Rusya'nın nüfuzunun ortadan kaldırılması ve Çin'in bölgedeki ekonomik genişlemesinin engellenmesi içindir. Buna rağmen diğer çıkarlar açısından Avrupa Birliği ile Amerika'nın hedef ve planları birbiriyle örtüşmemektedir; çünkü sömürgeci kapitalist ülkeler sadece kendi çıkarlarını düşünüyor ve rakiplerini mümkün olduğu kadar uzak tutmayı amaçlıyorlar. Nitekim Amerika, Avrupa Birliği Ukrayna meselesinde kendi tarafında işbirlikçi bir pozisyon alınca Rusya'ya yaptırım uygulama imkânı bulabilmiştir; çünkü Rusya uluslararası sisteme isyan etmiş ve Amerika'nın onu kendi çıkarları doğrultusunda kullandığını ve bunu değiştirmeye kararlı olduğunu açıkça ilan etmiştir. Avrupa Birliği'nin çıkarlarına gelince; Orta Asya'nın, özellikle de Özbekistan'ın sahip olduğu

yüksek ekonomik potansiyeller ve doğal kaynaklardır. Dolayısıyla Avrupa Birliği de diğer sömürgeciler gibi bu potansiyel ve zenginliklerden payını almak istiyor. Genel olarak siyasi analistlerin AB-Orta Asya ilişkilerinin üçüncü aşaması olarak adlandırdıkları dönem, 2019 yılından günümüze kadar olan yeni bir dönemi kapsamaktadır. Buna göre 2019 yılında Brüksel'de 2021-2027 yılları için yeni bir AB-Orta Asya İşbirliği Stratejisi kabul edildi ve bu stratejiye "Avrupa Birliği ve Orta Asya: İşbirliğini Geliştirmek İçin Yeni Fırsatlar" adı verildi. Bunun ardından Avrupa Birliği, Amerika'nın "S5+1" formülüne benzer şekilde "Orta Asya-AB" zirvesinin Avrupa versiyonunu düzenledi. Ve bu zirve ikinci kez, 2 Haziran'da Kırgızistan'ın Çolpon-Ata kentinde düzenlendi. Zirveye Mirziyoyev başkanlığında beş bölge ülkesinin liderleri katıldı. Dolayısıyla bu zirve, Avrupa Birliği'nin Orta Asya'daki nüfuzunu yaymak için kullandığı araçlardan biri olarak kabul ediliyor.

Avrupa Birliği Özbekistan ile bu yeni strateji çerçevesinde bir politika izliyor. Aynı zamanda Avrupa Birliği ve Özbekistan, Genişletilmiş Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması üzerinde müzakerelerde bulunuyor. Edinilen bilgilere göre bu anlaşma imzalanmak üzere. Ayrıca Avrupa Birliği ekonomik alandaki ortaklığını da yoğunlaştırıyor. Özellikle 2 Haziran'da Mirziyoyev, Orta Asya-AB Zirvesi çerçevesinde Avrupa Birliği Konseyi Başkanı Charles Michel ile bir toplantı gerçekleştirdi. Özbekistan ile Avrupa Birliği arasındaki ticaret hacminin bu yılın başından bu yana yüzde 70 arttığını söyledi. Nitekim önde gelen Avrupalı şirketlerin katılımıyla ülke ekonomisinde yüksek teknoloji sektörlerine yönelik yatırım projelerinin portföyü 20 milyar Avro artış göstermiştir. Ayrıca Özbekistan ve AB liderleri, ikili ticaretin çeşitlendirilmesi ve artırılması, GSP+ Tercihli Ticaret Sistemi'nin genişletilmesi, verimli ulaşım yolları, Trans-Hazar koridorunun geliştirilmesi ve diğer konuları ele aldılar. Tüm bunlar arasından özellikle GSP+ Tercihli Ticaret Sistemi'ne dikkat etmek gerekir. Zira Yatırım ve Dış Ticaret Bakanlığı'nın 1 Aralık 2020 tarihli mesajına göre; Avrupa Komisyonu, Özbekistan'a GSP+ Tercihli Ticaret Sistemi'nden faydalanıcı statüsü verme yönünde erken bir karar aldı ve kararın, Avrupa Komisyonu izleme gruplarının, Özbekistan'ın insan haklarının korunması, çalışma standartlarına uyum, çevrenin korunması ve etkin yönetim alanında 27 uluslararası sözleşmenin gereklerini yerine getirdiğine ilişkin raporlarına dayanılarak verildiği kaydedildi. Kararın yürürlüğe girmesinin ardından Özbek üretici ve ihracatçıları, ürünlerini Avrupa pazarına ihraç ederken gümrük tercihlerini tek taraflı kullanmaya başladı ve ihraç edebilecekleri emtia sayısı 6200'e yükseldi. Dolayısıyla AB'nin Özbekistan'ı "tercih etmesinin" nedeni yukarıda sayılan 27 uluslararası anlaşmanın gereklerini yerine getirmesidir. Bütün bu uluslararası anlaşmalar da ülkemizde demokrasinin güçlendirilmesine hizmet etmektedir. Bu ise İslam'ın ve onun hükümlerinin toplumdaki uzaklaştırılması anlamına gelmektedir. Ayrıca Özbekistan'a Tercihli Ticaret Sistemi statüsü verilmesi de Rusya'ya olan ekonomik bağımlılığı azaltmaktadır.

Dikkat çeken bir diğer gelişme ise AB'nin yaptırımların uygulanmasından sorumlu yeni özel temsilcisi David O'Sullivan ile Şevket Mirziyoyev'in 27 Nisan 2023'te Taşkent'te yapmış oldukları toplantı oldu. Toplantı sırasında temsilci, Özbekistan'dan Rusya'nın yaptırımları aşmasına yardım etmeme garantisi aldı. AB, böyle bir garanti alarak Rusya'nın yaptırımları aşma gücünü ortadan kaldırmak istiyor. Mirziyoyev'in bu sözünü tutmaması halinde ise Avrupa Birliği Özbekistan'ı cezalandıracaktır. Politico'ya göre, Kazakistan, Özbekistan, Çin ve Türkiye'ye, yaptırımları aşarak bazı malların Rusya'ya gönderilmesini durdurmaları tehdidinde bulunabilir. Edinilen bilgilere göre böyle bir tedbir, Rusya'ya yönelik on birinci yaptırımlar grubuna dahil edilebilir. Daha basit bir ifadeyle yaptırımlar, başta Özbekistan olmak üzere Orta Asya ülkelerinin Rusya'ya yakınlaşması halinde uygulanacaktır. Tam aksine Rusya'dan uzaklaşma yönünde bir adım atılması durumunda bu tehditler boş sözler olarak kalacaktır. Dolayısıyla Avrupa Birliği'nin bu ve diğer davranışlarından, Batı'nın, Rusya'nın Orta Asya'daki nüfuzunu zayıflatmak için elindeki tüm yöntem ve araçları kullandığı açığa çıkmaktadır.

Rusya'nın zayıflamasının ortasında ekonomik genişlemesiyle Orta Asya'yı tehdit eden Çin'e gelince; şu anda yeni bir konuma yükseleceğine dair niyetini açıkladı. Amerikan "S5+1" formülünün Çin versiyonu olan "Orta Asya-Çin" zirvesini düzenlemesi bunun kanıtıdır. Artık Çin, Orta Asya'daki varlığını sadece ekonomik düzeyde değil, siyasi ve askeri düzeyde de güçlendirmek istiyor. Zira Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, 19 Mayıs'ta Çin'in Xi'an kentinde düzenlenen ilk "Orta Asya ve Çin" zirvesinde bir konuşma yaparak Pekin'in Orta Asya'ya yönelik

iddialı planlarını açıkladı. Konuşmasından bazı önemli noktalara değinmekte fayda var. Zira konuşmasının açılış kısmında Xi şöyle dedi; "...Orta Asyalılar arasında söylendiği gibi kardeşlik her türlü hazineden daha değerlidir." Etnik ve dini çatışmalar ve kültürel yabancılaşma bölgenin belirleyici özellikleri değildir. Bunun tam aksine dayanışma ve kapsayıcılık Orta Asya halklarının özlemleridir. Bırakın bencil siyasi çıkarların peşinde koşmayı hiç kimsenin bölgede anlaşmazlık yaratmaya veya çatışmayı kışkırtmaya hakkı yoktur." Müslümanların birbirlerinin kardeşi olduğu doğrudur ve bu inanış Orta Asya Müslümanları arasında hala muhafaza edilmektedir ama Xi Jinping'in de belirttiği gibi bu kardeşliğin pagan Çin devletiyle hiçbir ilgisi yoktur. Zira Müslüman Uygurlara son derece insanlık dışı ve zalim bir şekilde zulmeden Çin ile Orta Asya Müslümanları arasında nasıl bir kardeşlik olabilir?! Bu yüzden Xi'nin konuşmasında geçen sözlerin Batı'ya yönelik olması muhtemeldir. Zira Rusya gibi o da Batı'nın Orta Asya'da etkin olmasını istemiyor. Çin şimdiye kadar bunu açıkça söylemese de ancak bazı muğlak açıklamalarla bunu ima ediyor. Zira Xi, konuşmasında Orta Asya ile iş birliğinin dört prensip temelinde geliştirilmesinin önemli olduğunu söyledi ki bunlar şunlardır: Karşılıklı yardım, ortak kalkınma, küresel güvenlik ve sonsuz dostluk. Bu doğrultuda şu söylediklerine dikkat etmek önemlidir: "Küresel güvenlik inisiyatifi temelinde hareket etmemiz ve bölge ülkelerinin iç işlerine müdahale etmeye veya renkli devrimleri kışkırtmaya yönelik dış girişimlere kararlılıkla karşı çıkmamız önemlidir. Terör, bölücülük ve aşırıcılık gibi üç güce tolerans göstermemeli ve bölgedeki güvenlik sorunlarını çözmeye çalışmalıyız... Çin, kanun ve düzen, güvenlik ve savunma alanlarında yeteneklerini geliştirmeleri için Orta Asya ülkelere yardım etmeye hazırdır..." Bu aşamada "bölge ülkelerinin iç işlerine müdahale etmeye veya dışarıdan renkli devrimleri kışkırtmaya yönelik girişimler" ifadesiyle Batı'yı hedef aldığı söylenebilir. Şimdi de "terör, bölücülük ve aşırıcılık gibi üç güce karşı bağnaz bir tutum" sözüyle, Orta Asya'daki Müslümanların İslam temelinde kalkınmasına karşı amansız bir mücadeleyi kastetmektedir. Zira Çin'in İslam'a ve Müslümanlara yönelik nefretinin derinliği, Müslüman Uygurlara yönelik barbar politikasında açıkça görülmektedir. Kalplerindeki kin ve nefret ise çok daha güçlüdür! Ayrıca Çin ekonomik yönde de büyük yardım sağlama sözü vermiştir. Zira özellikle Orta Asya'nın iş birliğini ve kalkınmasını teşvik etmek amacıyla Çin'in bu ülkelere 26 milyar Yuan (3,8 milyar Dolar) mali yardım ve hibe tahsis edeceği söyleniyor.

Özbekistan'a gelince; Mirziyoyev, yaptığı resmi ziyareti sırasında Özbekistan ile Çin arasındaki 2023-2027 dönemi için kapsamlı stratejik ortaklık geliştirme programını kabul etti. Bu programlar ve ortak ticari faaliyetler çerçevesinde, enerji, kimya, mineral, jeoloji, otomobil endüstrisi, elektrik mühendisliği, inşaat ve diğer sektörlerde toplam değeri 25 milyar Doları aşan yeni yüksek teknolojiye sahip endüstriyel, ticari ve yatırım projelerinin uygulanmasına ilişkin anlaşmalara varıldı. Ayrıca Şevket Mirziyoyev uyuşturucu kaçakçılığı, sınır ötesi suçlar ve siber suçlarla mücadelede, Dışişleri Bakanlığı, Çin özel servisleri ve kolluk kuvvetleri arasında yakın iş birliği kurulmasını da önerdi. Ayrıca 2017 yılından bu yana Çin'in Özbekistan'daki yatırımının 11 milyar Dolara ulaştığı ve Çinli yatırımcıların sayısının ise 2100'ün üzerine çıktığı söylenebilir. Nitekim 2022 yılı sonu itibarıyla Çin ile ticaret cirosu 9 milyar Dolara ulaştı ve bu bağlamda Çin, Özbekistan'ın ikinci büyük ticaret ortağı haline geldi. 01/10/2022 itibarıyla Özbekistan'ın Çin Eximbank'a 1,9 milyar Dolar, Çin Devlet Kalkınma Bankası ve diğerlerine 2,1 milyar Dolar borcu bulunuyor... Bütün bunlar Özbekistan'ın Çin'e olan ekonomik bağımlılığının arttığı anlamına geliyor. Bu bağımlılığın sonunda ise verimli topraklarının ve zengin maden yataklarının Çin'e devredilmesine yol açabileceğini söylemeye gerek bile yoktur. İşte Kırgızistan ve Tacikistan da kurnaz Çin'in borç tuzağına düştüler. Ayrıca artık Çin'in Rusya'nın zayıflığının yarattığı siyasi boşluğu dolduracak siyasi adımlar atması ve kendi askeri yardımlarını başlatması bekleniyor.

Rusya'ya gelince; Rusya'nın çeşitli forumlarda Batı'nın Mutabakat Zaptına katılımına karşı eleştiride bulunup açıklamalar yapması, Çin-Rusya ilişkilerinin bozulmasından korktuğu şeklinde açıklanabilir. Çünkü Çin dışında hiçbir süper güç Ukrayna meselesinde Rusya'ya destek veremez. Şu anda Rusya'nın Çin'e şiddetle ihtiyacı var ve Çin'in Rusya'ya gizli yardım sağlamanın yanı sıra uluslararası arenada temkinli bir şekilde Rusya'nın yanında durması da muhtemeldir. Rus hükümet yetkilileri, Orta Asya ile Batı ülkeleri arasındaki derin bağların Rusya'yı rahatsız ettiğini defalarca aleni bir şekilde açıkladılar. Bunlardan sonuncusu Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un Rusya-Tacik (Slav) Üniversitesi'nde yaptığı konuşmaydı. Zira burada şöyle dedi: "Bugün Batı'nın, insani ve askeri yardım da dahil olmak üzere yoğun ve

hararetle bir şekilde Orta Asya'ya girme çabaları oldukça dikkat çekiyor.” Orta Asya'daki ortaklara “Batı tarafından hem askeri eğitim hem de kanun uygulama programlarında empoze edilen iş birliği planlarını” eleştirel bir şekilde kabul etmeleri çağrısında bulundu. Daha önce de Lavrov, ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken'in Orta Asya'daki “S5+1” zirvesinde ve ardından Taşkent'te Mirziyoyev ile yaptığı görüşmelere ilişkin de benzer eleştirel bir açıklama yapmıştı. Blinken'in Taşkent ziyaretinden beş gün sonra Rusya Federasyonu Başkanı Vladimir Putin'in Mirziyoyev ile telefon görüşmesi yapması da dikkat çekicidir. Ayrıca bu eylemlerin ardından Mirziyoyev -yukarıda da belirttiğimiz gibi- büyük güçlerin, “tarafsızlığı bırakıp şu ya da bu tarafın yanında durması” şeklindeki taleplerine de işaret etti.

Rusya, Özbekistan'daki nüfuzunu korumak için nükleer santral inşa etme, Özbekistan'ı Avrasya Ekonomik Birliği'ne (EEU) üye yapma, Rusya, Kazakistan ve Özbekistan arasında gaz birliği oluşturma projesini hayata geçirmeye çalışıyor. Nitekim 1 Aralık 2022'de Rusya Federasyonu Başbakanı Mihail Mişustin Özbekistan'ı ziyaret ederek Batılı ülkelerin yanı sıra selefi Rusya Devlet Duması Başkanı Vyacheslav Volodin'in görüşlerini eleştirdi. Ayrıca Özbekistan'ın nükleer santral inşaatlarını hızlandırması gerektiğini söyledi, Rusya'nın hakimiyetinde olan (EUU)'ye daha hızlı bir şekilde katılması çağrısında bulundu ve Putin'in önerdiği gibi Rusya, Kazakistan ve Özbekistan için bir gaz birliğine ihtiyaç duyulduğundan bahsetti. Bunun yanı sıra Rusya, Özbekistan üzerinde bir baskı aracı olarak kullandığı Özbekistan'dan gelen göçmen işçiler için de birçok zorluk ve sorunlar yaratıyor. Bu durum dayanılmaz boyutlara ulaştı ve şimdi de Orta Asya'dan, özellikle de Özbekistan'dan gelen göçmen işçiler Ukrayna'ya karşı savaşa gönderilmeye başlandı. Özbek vatandaşlarının Ukrayna'daki savaşa katılmaya zorlandıkları ve orada öldürüldüklerine dair gerçeklerin varlığına rağmen Özbek hükümeti bu konuda sessiz kalıyor ve kendisini sadece bu savaşa katılmanın cezai soruşturmayla yol açacağını duyurmakla sınırlıyor. Hatta hiçbir hükümet yetkilisi, Rusya'nın Özbekleri Ukrayna'daki savaşa katılmaya zorlamayı bırakmasını talep bile etmedi. Bazı parlamento üyeleri ve bazı konularda Rus yetkililere orta derecede karşı çıkan aktivistler dışında, hükümetin Rusya'ya karşı konuştuğuna ya da resmi olarak eleştirdiğine dair hiçbir vaka söz konusu değildir. Bu nedenle Rusya, zayıf olmasına rağmen Orta Asya ve Özbekistan'ı kendi “tarım arazisi” olarak görüyor ve onlara tepeden bakıyor. Ve hala süper güç olma iddiasından da vazgeçmiş değildir. Şüphesiz Orta Asya ve özellikle Özbekistan Rusya için bir ölüm kalım meselesi olup onu kaybetmesi büyük güç olma iddialarının da yok olmasına neden olacaktır. Buna göre Rus ayısı, Orta Asya'nın, Batı'nın, özellikle de Amerika'nın pençesine düşmesi konusunda büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Bu nedenle Rusların Çin'in Orta Asya'daki faaliyetlerine bir ölçüde göz yumduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi ülkelerimiz için en büyük tehlikeyi oluşturan ülke hangisidir sorusuna gelince; bu soruya halkımız arasında meşhur olan şu sözle cevap vereceğiz: “Beyaz köpek veya siyah köpek, hepsi de aynı köpektir.” Ancak çok önemli bir şeye dikkat etmemiz gerekiyor ki o da; bugün Amerika'nın sadece bölge halkları için değil tüm insanlık için en büyük tehlike olduğu ve Rusya ve Çin'de insanlara yol gösterecek ve onlara fikir ve hedefler verecek herhangi bir ideolojinin olmadığıdır. Fransa ve İngiltere'nin de aralarında bulunduğu Avrupa Birliği ülkeleri kapitalist ideolojiye (demokrasi) sahip olmalarına rağmen uluslararası politikadaki etkileri zayıflamıştır. İdeolojik bir ülke olan Amerika'ya gelince; şu anda dünyada birinci ülke olup hala güç bakımından tek ülkedir; zira Amerika, kapitalist ideolojiye dayalı olup birçok etki araçlarına sahiptir ve bu nedenle biz Müslümanlar onu bir numaralı düşman olarak görüyoruz. Ancak bu, geri kalanların göz ardı edilebileceği anlamına gelmiyor, aksine asıl odak noktamızın Amerika'nın olması gerektiği anlamına geliyor.

Sonuç olarak: Orta Asya'da ve özellikle de Özbekistan'da iktidar mücadelesi veren şeytani ve iğrenç sömürgeci devletlerin attığı bazı adımlardan yukarıda bahsetmiştik. Nitekim onlar, ülkelerimize girip yerleşmek için bizleri yöneten hükümete ve siyasi seçkinlere güveniyorlar. Maalesef bu hükümet ve siyasi seçkinler, ülkemizi korumak, geliştirmek ve geleceğe sahip çıkmak yerine, servetlerimizi yağmalayan, halkımızı, özellikle de gençlerimizi köleleştiren, onları ahlaksızlık ve yolsuzluk bataklığına sokmak isteyen sömürgeci kafirlere ülkenin kapılarını açıyorlar. Dahası onlar, her alanda geri kalmışlığa hizmet ediyorlar. Bunun karşılığında hizmet ettiklerinden bekledikleri tek şey, tahtlarında uzun süre kalmak ve servet kazanmaktır.

Dolayısıyla bu durum, Müslümanlara, özellikle de tebaanın sorumluluğunu üstlenmiş olanlara yakışmayan bir durup olup dahası ikiyüzlülük ve halka ihanettir. Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **بَشِيرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا * الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلِيبْتَعُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا** “**Münafıklara, kendileri için acı bir azap olduğunu müjdele! Müminleri bırakıp kâfirleri dost edinenler, onların yanında izzet mi arıyorlar? Bilsinler ki bütün izzet yalnızca Allah’a aittir.**” [Nisa 138-139]

Geri kalmışlığımızın ve aşağılanmamızın temel sebebi, Özbekistan da dahil Orta Asya ülkeleri gibi karton devletlerin, kendilerine ait ideolojisi olmayan zayıf devletler olmalarıdır. Uluslararası sisteme itaat ve yozlaşmış demokratik ideolojisi ülkemizde kök saldığı ve ondan türeyen sistem uygulanmaya devam ettiği sürece, biz Müslümanlar için hiçbir hayır yok demektir. Nitekim bu sömürgeci kâfirler, her şeyin kendi şerir ve sinsi planlarına göre yürümesini istiyorlar. Zira onlar, bizim güvenilir dostlarımız ve ortaklarımız gibi görünüyorlar ama gerçekte bizi kontrol etmeyi amaçlıyorlar. Allah Subhanehu şöyle buyurmuştur: **وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا** “**Allah, müminlerin aleyhine kâfirlere hiçbir yol vermez.**” [Nisa 141] Ve Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ** “**Allah size yardım ederse, artık size üstün gelecek hiç kimse yoktur.**” [Al-i İmran 160]

Müslüman olarak bizlerin, sömürgeci kâfirlerin hakimiyetinden kurtulmamız, Allah’ın hak vaadini hak edenlerden ve şerefli ve izzetli kimselerden olmamız ve İslam Nizamını Allah’ın kendisinden razı olduğu otoritenin başına getirmemiz gerektiği sürece, o zaman bizim de düşmanlarımızın planlarını ve senaryolarını yıkmamız ve bizleri mutlu, gururlu ve güçlü kılacak olan İslam’ın belirlemiş olduğu yolda yürümemiz gerekmektedir. Bunun dışında kalan her şeyin bize yabancı olması ve başka hiçbir şeyi kesinlikle kabul etmememiz gerekmektedir. Nihayet bu yol, Nübüvvet Minhacı üzere İkinci Raşidi Hilafetin kurulmasına yol açacaktır. Binaenaleyh ülkemizdeki Müslümanların evlatlarına diyoruz ki: Bu yolu açıkça gören Hizb-ut Tahrir’in yanında yer alın, onu destekleyin ve ona kucak açın! Allah Subhanehu şöyle buyurmuştur: **قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا** “**(Resulüm!) De ki: İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz. Allah’ı (ortaklardan) tenzih ederim! Ve ben ortak koşanlardan değilim.**” [Yusuf 108]

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
İslam Ebu Halil – Özbekistan**